

УДК 339.5 / 339.56

ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Л.А. Бахчиванжи, А.М. Кіщенко

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Анотація. Обґрунтовано стратегію розширеного відтворення основних засобів в аграрних підприємствах на основі SWOT-аналізу. Виявлено тенденцію продуктивності використання основних засобів з використанням динамічної поліноміальної моделі. Побудовано багатофакторну кореляційну модель продуктивності використання основних засобів. Виявлено найбільш впливові на ефективність використання основного капіталу чинники. Здійснено прогнозування показника продуктивності використання основних засобів в аграрних підприємствах Біляївського району Одеської області.

Ключові слова: основні засоби, стратегія відтворення основних засобів, розширене відтворення, амортизація основних засобів.

Вступ. Тривале реформування аграрного сектора економіки України породжує цілу низку економічних і фінансових проблем, з якими стикаються в своїй діяльності малі і середні аграрні підприємства. З одного боку відбувається поступова капіталізація, з іншого – має місце неспроможність більшістю підприємств здійснювати модернізацію матеріально-технічної бази, спостерігається високий ступінь фізичного і морального зносу основних засобів і відсутність фінансових ресурсів для їх відтворення, вкрай неефективне управління їх використанням.

Для вирішення завдання з підвищення ефективності використання основних засобів та отримання потенційно можливих фінансових результатів діяльності аграрних підприємств повинні бути розроблені конкретні шляхи,

спрямовані на зростання продуктивності основного капіталу, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні в підприємствах виробничі потужності, а також визначити основні чинники, що сприятимуть розширеному їх відтворенню.

Аналіз останніх досліджень свідчить, що науково-теоретичні та прикладні аспекти відтворення основних засобів досить ґрунтовно розроблені сучасною економічною наукою та знайшли відображення в численних наукових публікаціях. При цьому відзначається наявність суттєвих резервів щодо відтворення основних засобів, які, на думку Кузьміна О.Є. можуть бути поділені на три суттєвих групи: технічне вдосконалення основних засобів, яке передбачає формування інноваційної моделі відтворення основних засобів, збільшення тривалості роботи машин та обладнання та удосконалення організаційно-економічного механізму управління, організації праці та управління виробництвом [1].

Теоретичні та прикладні аспекти забезпечення ефективного відтворення основних засобів, ефективності їх використання, амортизації як власного джерела відтворення стали предметом наукових розвідок Гудзинського О., Кірейцева Г. [2], Голова С. [3], Городні Т. [4]. Облікові аспекти відтворення основних засобів у контексті реформування податкового законодавства досліджує Цебеня Р.Л. [5]. Ґрунтовний аналіз економічної сутності основних засобів, ефективності їх використання і відтворення здійснюють Бутинець Т.А. [6], Довгалюк Н.В. [7]. У ряді публікацій Янкового В.О. викладені спроби оптимізації параметрів фондоозброєності [8, 9].

Водночас, питання обґрунтування стратегії відтворення основних засобів в аграрних підприємствах в умовах трансформації податкової політики з урахуванням регіональних особливостей формування та оновлення основних засобів, моделювання забезпечення ними сільськогосподарського виробництва з урахуванням досягнутого рівня капіталоозброєності та капіталозабезпеченості висвітлені недостатньо.

Багатогранність і складність окресленої проблематики потребує нових підходів і зумовлює об'єктивну необхідність здійснення подальшого поглибленого, системного та всебічного її розгляду.

Метою дослідження є обґрунтування стратегії відтворення основних засобів аграрних підприємств з урахуванням загроз їх зовнішнього середовища, виявлення тенденцій у динаміці продуктивності використання основних засобів та факторів, що їх визначають.

Результати досліджень. Важливим аспектом стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств у ринковій економіці є створення умов для розширеного відтворення його ресурсного потенціалу, у складі якого переважають основні засоби.

Одним з інструментів стратегічного управління відтворенням основних засобів, який дозволяє побудувати стратегію поведінки підприємства в ринковому середовищі є SWOT-аналіз. В умовах невизначеності функціонування аграрних підприємств такий аналіз є важливим і, водночас, складним процесом з огляду на обмежений доступ до необхідної інформації. На діяльність аграрних підприємств впливають фактори, які можна розглядати як зовнішні можливості для цих підприємств, і фактори, які створюють зовнішні загрози, негативному впливу яких необхідно запобігати.

Проведений SWOT-аналіз конкурентного середовища на прикладі аграрних підприємств Біляївського району Одеської області із застосуванням методу експрес-опитування експертів, до складу яких було включено провідних фахівців зазначених підприємств, дав змогу визначити сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози, пов'язані із подальшою діяльністю підприємства та необхідністю забезпечення розширеного відтворення основних засобів (табл.1).

Аналізуючи дані таблиці , слід відзначити, що в обраних для дослідження аграрних підприємствах переважають слабкі сторони, проте є й сприятливі ринкові можливості.

Таблиця 1

**SWOT- аналіз діяльності аграрних підприємств Біляївського району
Одеської області та їх конкурентні переваги**

Фактори конкурентних переваг	Оцінка у балах від 1 до 10 (ступінь прояву)		Коефіцієнт відносної важливості	Зважена оцінка у балах	
	Поточна стратегія (ПС)	Стратегічна альтернатива (СА)		ПС	СА
А	1	2	3	4	5
Сильні сторони					
1.Контроль за наявністю та зберіганням основних засобів	6	9	0,40	2,40	3,60
2. Контроль за ефективним використанням основних засобів	7	8	0,20	1,40	1,60
3.Проведення ремонту основних засобів	6	8	0,10	0,60	0,80
4.Облік основних засобів ведеться належним чином	7	9	0,30	2,10	2,70
Комплексна оцінка	x	x	1,00	6,50	8,70
Слабкі сторони					
1.Високий ступінь зносу основних засобів, переважно пасивна частина у їх складі	9	7	0,25	2,25	1,75
2.Відсутність виваженої амортизаційної політики	6	4	0,10	0,60	0,40
3.Низький рівень матеріальної мотивації персоналу щодо раціонального використання основних засобів	9	7	0,10	0,90	0,70
4.Невисока питома вага зовнішньоекономічних зв'язків у результатах діяльності та іноземних інвестицій в модернізацію основних засобів	8	5	0,15	1,20	0,75
5.Відсутність АРМБ з обліку основних засобів та комплексної автоматизації обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами	7	5	0,20	1,40	1,00
6. Відсутність внутрішнього аудиту і дієвого контролю за використанням основних засобів	5	4	0,20	1,00	0,80
Комплексна оцінка	x	x	1,00	7,35	5,40
Можливості					
1.Використання інформаційно - комп'ютерних технологій; автоматизована форма ведення обліку	6	8	0,30	1,80	2,40
2. Введення в дію нового обладнання, користуючись лізингом	5	7	0,20	1,00	1,40
3. Скорочення внутрішньозмінних простоїв	4	6	0,15	0,60	0,90

обладнання і техніки					
4. Підвищення середнього денного і змінного виробітку обладнання	4	5	0,25	1,00	1,25

Продовження таблиці 1

A	1	2	3	4	5
5. Використання відповідних методів нарахування амортизації до окремих груп основних засобів, передбачених П(С)БО 7 та Податковим законодавством	5	7	0,10	0,50	0,70
Комплексна оцінка	x	x	1,00	4,90	6,65
Загрози щодо можливості оновлення основних засобів					
1.Фінансово-економічна та аграрна криза	8	5	0,20	1,60	1,00
2.Високий рівень інфляції та диспаритет цін	8	6	0,15	1,20	0,90
3.Приватизація землі та майна, можливість відміни мораторію на купівлю-продаж землі сільськогосподарського призначення	6	4	0,05	0,30	0,20
4.Проблеми пільгового кредитування щодо придбання нової техніки	7	5	0,20	1,40	1,00
5.Низький ступінь платоспроможності споживачів продукції	6	5	0,15	0,90	0,75
6.Зниження обсягів виробництва за рахунок фізичного та морального зносу обладнання	8	6	0,25	2,00	1,50
Комплексна оцінка	x	x	1,00	7,40	5,35

Джерело: побудовано авторами на основі власних спостережень

Аналіз наведених даних дає можливість скласти перелік можливих дій для нейтралізації слабких сторін підприємств, які наведені в розширеній SWOT-матриці, в тому числі і за рахунок сильних сторін, серед яких, перш за все, слід відзначити тенденцію до підвищення продуктивності використання основних засобів в підприємствах (зростання чистого доходу з розрахунку на 1 грн. основних засобів). Тобто, підприємства повинні прагнути посилити конкурентні позиції за рахунок тих факторів, де це можливо, з одночасною ліквідацією слабких ланок. Для успішного управління відтворенням основних засобів менеджмент підприємств повинен мати уявлення про внутрішні потенційні можливості та недоліки в діяльності підприємств, а також суттєві зовнішні проблеми. Прийняття стратегічної альтернативи завжди пов'язано з певним ризиком, його наслідками (зокрема катастрофічними), якими можуть бути: недосяжність цілей; зменшення потенціалу; фінансові втрати; кризовий стан.

Але стратегічний вибір з найвищим потенціалом за критеріями (параметрами, показниками) становить найбільш привабливу альтернативу розвитку підприємства. Отже, підприємство повинно обрати таку альтернативу, яка мінімізуватиме потенційні ризики, та буде спрямована на усунення слабких сторін, які роблять підприємство вразливим і заважають його інноваційній діяльності та модернізації основних засобів. Таким чином, запропоновані заходи (табл. 2), дозволять стабілізувати розвиток підприємства та закласти економічне підґрунтя для розширеного відтворення основних засобів.

На основі проведеного SWOT-аналізу виявлено основні причини, що негативно впливають на діяльність аграрних підприємств й запропоновано альтернативні рішення, спрямовані на їхнє усунення і підвищення конкурентоспроможності у процесі формування стратегії.

Для подолання слабких сторін в організації обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами пропонується налагодження чіткої роботи з первинними документами. Важливим є і налагодження оперативності приймання-передачі інформації, чіткої організації зберігання та використання документів, впровадження служби внутрішнього аудиту. Реалізація результатів SWOT-аналізу на практиці дасть змогу перетворити власні слабкі сторони в сильні та усунути зовнішні загрози за рахунок наявних можливостей. Таким чином, проведений аналіз зовнішнього ринкового середовища вказує на необхідність і доцільність розширеного відтворення основних засобів в аграрних підприємствах, моделювання якого може бути обґрунтовано із застосуванням багатofакторної кореляційно-регресійної моделі.

Для виявлення резервів підвищення ефективності використання основних засобів протестовано показник капіталовіддачі на наявність тренду до зростання. Тестування проведене з використанням графічного аналізу (функція «вставка - графік» програми Excel з додаванням лінії тренду). За коефіцієнтом апроксимації ($R^2 = 0,935$) найбільш достовірним

виявився тренд за параболічною функцією (рис. 1). Параметри отриманої поліноміальної моделі вказують на тенденцію показника капіталовіддачі до зростання у прогностному періоді.

Таблиця 2

Розширена SWOT- матриця обліково-аналітичного забезпечення відтворення основних засобів аграрних підприємств

		Можливості (О)		Загрози (Т)	
		Введення в дію нового обладнання	Удосконалення організації обліку основних засобів	Фізичний та моральний знос обладнання	Проблеми кредитування щодо придбання нової техніки
<u>Сильні сторони (S)</u>	Ефективне використання основних засобів	Заходи з використання сильних сторін для реалізації можливостей		Заходи з використання сильних сторін для запобігання загрозам	
		Використання лізингу	Автоматизована форма ведення обліку	Проведення ремонту основних засобів	Ліквідація незадіяного обладнання
	Облік основних засобів ведеться з дотриманням законодавчих та нормативних документів	Активізація внутрішніх джерел фінансування	Раціональне використання основних засобів	Заміна застарілої техніки; модернізація обладнання	Облік і контроль об'єктів основних засобів за місцем їх знаходження
<u>Слабкі сторони (W)</u>	Відсутність АРМ бухгалтера з обліку основних засобів, не застосовуються ІТ в аналізі і аудиті	Заходи з подолання слабких сторін для використання можливостей		Заходи з мінімізації слабких сторін для запобігання загрозам	
		Використання відповідних реєстрів обліку	Перехід на автоматизовану форму контролю за використанням основних засобів	Своєчасне складання первинних документів	Налагодження чіткої роботи з документами, оперативність приймання-передачі інформації, чіткої організації зберігання та використання документів;
	Відсутня аудиторська служба	Організація внутрішнього аудиту на підприємстві	Періодичне зіставлення, аналіз і перевірка документів	Збереження та раціональне використання основних	Забезпечення нормальних термінів експлуатації кожного виду і

				засобів	об'єкту, його справності, збереження встановленої потужності
--	--	--	--	---------	--

Джерело: побудовано авторами на основі власних спостережень

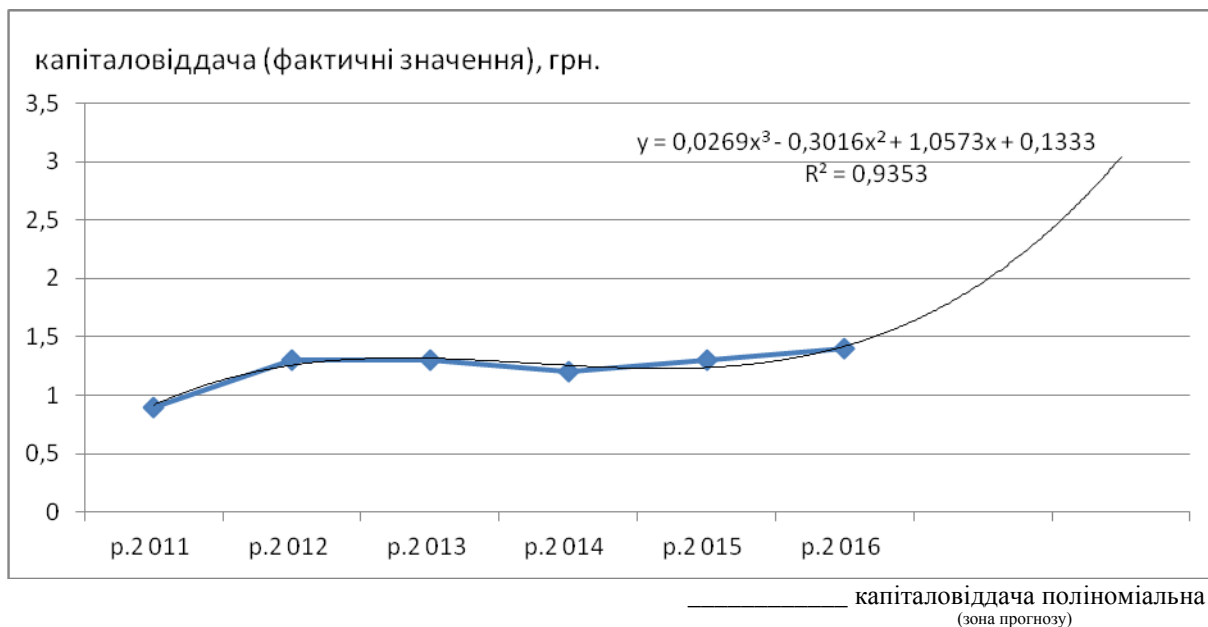


Рис. 1. Динаміка показника капіталовіддачі в аграрних підприємствах Біляївського району Одеської області

Джерело: побудовано авторами на основі даних фінансових звітів підприємств

Для визначення ефекту від впровадження запропонованих за результатами проведеного дослідження заходів доцільно застосувати прийоми економіко-математичного моделювання. Ефект буде досягнуто за умови підвищення рівня капіталовіддачі, для кількісного виразу якої застосовано показник доходу від реалізації продукції з розрахунку на 1 грн. основних засобів. Економіко-математична модель, яка дозволить здійснити прогнозування підвищення ефективності використання основних засобів в підприємствах Біляївського району Одеської області побудована на основі кореляційно-регресійного аналізу залежності показника капіталовіддачі (продуктивності основного капіталу) від варіації кількісних характеристик окремих чинників. Аналіз та побудову моделі здійснено на основі спостережень по підприємствах району за період з 2011 по 2016 рр. з використанням просторово-динамічної інформаційної бази, яка формувалася

за даними підприємств, що за розмірами виробництва та видом діяльності є типовими. Для побудови економіко-математичної моделі залежності показника капіталовіддачі від факторів, коливання яких обумовлює варіацію показника ефективності використання основних засобів сформована матриця статистичних даних. В якості результативної ознаки (Y) обрано показник виручки від реалізації продукції з розрахунку на 1 грн. первісної вартості основних засобів, який характеризує продуктивність основних засобів, оскільки дослідження спрямоване на пошук шляхів ефективного їх використання. Для кількісного виразу факторних ознак були відібрані на першому етапі аналізу наступні показники: витрати операційної діяльності, тис. грн.; амортизація основних засобів з розрахунку на 1000 грн. реалізованої продукції, грн.; продуктивність праці, тис. грн.; власний капітал на 1000 грн. реалізованої продукції, грн.; витрати з розрахунку на 1000 грн. реалізованої продукції; показник зносу основних засобів, %; капіталоозброєність, тис. грн..

Для аналітичного виразу залежності було обрано лінійну множинну регресію, математичний вираз якої наступний (формула 1):

$$Y_{x_1, x_2, \dots, x_n} = a_0 + a_1 X_1 + a_2 X_2 + \dots + a_n X_n, \quad (1)$$

де Y_{x_1, x_2, \dots, x_n} – залежна результативна змінна;

a_0 – вільний член рівняння;

X_n – сукупність факторних ознак (незалежні змінні);

a_n – коефіцієнти регресії (ефект впливу факторних ознак на результативну).

З використанням інструменту «Регрессия» програми Excel одержано параметри кореляційного рівняння, яке адекватно відбиває залежність між ознакою (Y) та чинниками (X). Але між факторними ознаками виявилися такі, що характеризуються високим парним зв'язком. Тому для уникнення такого явища як мультиколінеарність, що знижує рівень достовірності моделі, було протестовано всі фактори за допомогою інструменту «корреляция» та побудовано матрицю парних коефіцієнтів кореляції. За даними матриці парних коефіцієнтів встановили, що має місце щільний

зв'язок між такими факторами, як витрати операційної діяльності та амортизація основних засобів з розрахунку на 1000 грн. реалізованої продукції. Таким чином, для наступного етапу залишені фактори, які з перелічених пар факторів характеризуються наявністю вищого значення коефіцієнту парної кореляції з результативною ознакою. Це обумовило виключення з переліку факторних ознак показника витрат операційної діяльності з розрахунку на 1000 грн. первісної вартості основних засобів.

Другий етап регресійного аналізу характеризує наявність високої залежності результативної ознаки від коливання факторних ознак, про що свідчить коефіцієнт множинної кореляції ($R = 0,972039$). Коефіцієнт детермінації вказує на те, що понад 94 % коливання показника ефективності використання основних засобів залежить від сукупної варіації кількісних значень обраних для аналізу факторів: амортизаціємісткості, продуктивності праці, забезпеченості основними засобами, забезпеченості власним капіталом, стану (зносу) основних засобів і витратомісткості виробництва (витрат з розрахунку на 1000 грн. реалізованої продукції) (табл. 3).

Таблиця 3

Результати кореляційно-регресійного аналізу залежності показника продуктивності основних засобів від коливання факторних ознак по сукупності аграрних підприємств Біляївського району Одеської області

Показники	Умовні позначення	Значення показників
Середнє значення результативної ознаки (продуктивність основних засобів), грн.	Y	1,42
Вільний член рівняння	a_0	0,084453
Ефект впливу факторів на результативну ознаку (коефіцієнти регресії) :		
- амортизація на 1 000 грн. виручки від реалізації (амортизаціємісткість), грн. (X_1)	a_1	- 0,00106
- капіталоозброєність, тис. грн. (X_2)	a_2	- 0,0091
- продуктивність праці, тис. грн. (X_3)	a_3	0,006788
- припадає власного капіталу на 1000 грн. реалізованої продукції, грн. (X_4)	a_4	0,00021
- витрати на 1000 грн. реалізованої продукції, грн. (X_5)	a_5	0,001961
- показник зносу основних засобів, % (X_6)	a_6	0,000502

Коефіцієнт множинної кореляції	R	0,972039
Коефіцієнт детермінації	R^2	0,94486
Значення F -критерію: -табличне (критичне)	$F_{кр.}$	2,44
-розрахункове (фактичне)	$F_{факт.}$	5,71188

Джерело: власні розрахунки

Таким чином, слід прийняти для практичного використання наступне рівняння залежності (виробничу функцію):

$$Y_x = 0,084453 - 0,00106 X_1 - 0,0091 X_2 + 0,006788X_3 - 0,00021X_4 + 0,001961X_5 + 0,000502X_6.$$

Наведені в таблиці статистичні характеристики дають підстави стверджувати з ймовірністю 95%, що отримана модель адекватно відображає залежність між результативною і факторними ознаками, а параметри рівняння (коефіцієнти регресії) є достовірними.

Для обчислення відносного впливу факторів на зміну результативної ознаки обчислено часткові показники еластичності (ϵ_i), що вказують, на скільки відсотків в середньому змінюється результативна ознака із зміною на 1 % фактора x_i при фіксованому значенні інших параметрів. Розрахунок здійснено за формулою (2):

$$\epsilon_i = a_i \frac{\bar{X}_i}{\bar{Y}}, \quad (2)$$

де a_i – коефіцієнт регресії при факторі x_i ;

\bar{X}_i – середнє значення i -го фактора;

\bar{Y} – середнє значення результативної ознаки.

Значення коефіцієнтів еластичності вказують на те, що найбільший відносний вплив на віддачу основних засобів мають показники витратомісткості, продуктивності праці, капіталоозброєності. Найвищим є ступінь впливу показника витратомісткості: зростання витрат з розрахунку на 1 грн. доходу від реалізації на 1 % обумовлює підвищення рівня продуктивності основного капіталу на 0,939 %. Помітний відносний вплив чинить і такий фактор, як продуктивність праці. Підвищення її рівня на 1% сприяє підвищенню віддачі основних засобів на 0,76 %. Але вплив

капіталоозброєності негативний, що можна пояснити тим, що в ряді підприємств району основні засоби характеризуються високим ступенем зношеності, вимагають оновлення і заміни на сучасні більш високопродуктивні. Зростання капіталоозброєності за умови такого стану основних засобів не забезпечує позитивного ефекту. Тому доцільно здійснювати не кількісні зміни (нарощувати основні засоби), а й якісні – заміну старих знарядь праці сучасними, високопродуктивними. Підтвердженням такого висновку є і коефіцієнт еластичності фактору x_1 , тобто зростання суми нарахованої амортизації на 1% обумовлює зростання доходу на 1 грн. основних засобів на 0,038 %, а зростання зносу основних засобів на 1% обумовлює зменшення значення результативної ознаки на 0,0179 %. Це вказує на необхідність капітальних інвестицій, спрямованих на оновлення основних засобів, а по мірі засвоєння капітальних інвестицій зростатиме віддача основних засобів. У свою чергу, зростання нарахованої суми амортизації дозволить в оптимальні терміни сформувати власне джерело відтворення основних засобів.

Таблиця 4

Часткові коефіцієнти еластичності факторних ознак для характеристики їх відносного впливу на показник ефективності використання основних засобів в аграрних підприємствах Біляївського району Одеської області

Факторні ознаки	Коефіцієнти регресії a_i	Середні значення факторів X_i	Частковий коефіцієнт еластичності ε_i
Амортизація на 1 000 грн. виручки від реалізації (амортизаціємісткість), грн. (X_1)	51,39	-0,00106	-0,03836
Капіталоозброєність, тис. грн. (X_2)	108,72	-0,0091	-0,69673
Продуктивність праці, тис. грн. (X_3)	159,15	0,00679	0,760782
Припадає власного капіталу на 1000 грн. реалізованої продукції, грн. (X_4)	1208,17	0,00021	0,178673
Витрати на 1000 грн. реалізованої продукції, грн. (X_5)	680,02	0,00196	0,939098
Показник зносу основних засобів, % (X_6)	50,72	0,0005	0,017931

Джерело: власні розрахунки авторів

На основі застосування прийому екстраполяції здійснено прогноз значення факторних ознак, а використання значень коефіцієнтів регресії, які показують ефект впливу фактора на результативну ознаку, дозволили здійснити прогноз значення показника продуктивності основного капіталу на 2020 р.

Таблиця 5

Прогноз підвищення капіталовіддачі в ДП «ЕБ «Дачна»

Показники	Умовне позначення показника в кореляційній моделі	Ефект впливу фактора на капіталовіддачу (продуктивність основного капіталу), грн.	Фактичне значення показника, (2011-2016 рр. в середньому)	Прогнозне значення показника, 2020 р.
Амортизація на 1 000 грн. виручки від реалізації (амортизаціємісткість), грн. (X ₁)	X ₁	-0,00106	51,39	54,04
Капіталоозброєність, тис. грн. (X ₂)	X ₂	-0,0091	108,72	358,75
Продуктивність праці, тис. грн. (X ₃)	X ₃	0,00679	159,15	572,58
Припадає власного капіталу на 1000 грн. реалізованої продукції, грн. (X ₄)	X ₄	0,00021	1208,17	420,70
Витрати на 1000грн. реалізованої продукції, грн. (X ₅)	X ₅	0,00196	680,02	684,99
Показник зносу основних засобів, % (X ₆)	X ₆	0,0005	50,72	31,39
Капіталовіддача (продуктивність основного капіталу), грн.	Y _x	x	1,42	2,09

Джерело: власні розрахунки авторів

Так, за проведеними розрахунками, в ДП «ЕБ Дачна», за умови досягнення оптимального значення факторів, сума одержаного чистого доходу становитиме 2,09 грн. з розрахунку на 1 грн. середньорічної вартості основних засобів (табл. 5.), що на 0,67 грн. в абсолютному виразі або на 47,2

% у відносному виразі вище за фактичні значення показника капіталовіддачі в середньому за 2011-2016 рр.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз конкурентного зовнішнього середовища аграрних підприємств дозволив обґрунтувати необхідність і можливість реалізації стратегії розширеного відтворення основних засобів. Обрана стратегія передбачає впровадження комплексу заходів, який включатиме: оновлення основних засобів, підвищення рівня забезпеченості підприємств новими сучасними знаряддями праці, підвищення рівня продуктивності праці, удосконалення амортизаційної політики, поліпшення фінансового стану (підвищення ступеня незалежності на основі зростання власного капіталу за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку); впровадження управлінського обліку і системи управління витратами; удосконалення механізму ціноутворення. Системний підхід до реалізації обраної стратегії в підсумку позитивно вплине на показники ефективності використання основних засобів.

В управлінні формуванням і використанням основних засобів та прогнозуванні його показників в аграрних підприємствах досліджуваного регіону з високим рівнем достовірності можуть бути використані багатофакторні економіко-статистичні моделі, що включають чинники, які характеризуються високим ступенем еластичності (відносних характеристик залежності ефективності використання основних засобів від факторних ознак). Екстраполяція показника капіталовіддачі (продуктивності основних засобів) на 2020 р. вказує на значні резерви підвищення ефективності використання основних засобів за умови їх розширеного відтворення і оновлення.

Подальших досліджень вимагає обґрунтування найбільш оптимальних джерел відтворення окремих груп і об'єктів основних засобів аграрних підприємств регіону.

Література

1. Кузьмін О.Є. Економічна ефективність використання основних засобів підприємства / О.Є Кузьмін // Вид-во НУ «Львівська політехніка». – 2010. – №3 – С. 98-104.
2. Гудзинський О. Амортизація в оновленні основних засобів праці /О.Гудзинський, Г.Кірейцев, В.Савчук // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2004. - №7. – С. 16-20.
3. Голов С.Ф. Дискусійні аспекти амортизації / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №5. – С. 3-8.
4. Городня Т.А. Обґрунтування стратегії підвищення ефективності відтворення та використання основних виробничих засобів підприємства / Т.А. Городня // Науковий вісник НЛТУ. – 2009. – №18. – С. 287-290.
5. Цебеня Р. Л. Облікова політика основних засобів у контексті впровадження Податкового кодексу України/ Р.Л. Цебеня – 2011. – № 6. – С. 3-10.
6. Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста / Т. А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – С. 22–36.
7. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Н. В. Довгалюк. – Житомир, 2010. – 20 с.
8. Янковий В. О. Особливості визначення оптимальної фондоозброєності на базі лінійної виробничої функції і функції Леонтєва / В.О. Янковий //Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2016. – № 4, т. 2. – С. 281-285.
9. Янковий В. О. Оптимальна фондоозброєність і оцінка зон безбиткового інвестування на базі виробничих функцій / В. О. Янковий // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – Харків, 2016. – № 3 (14), т. 1. – С. 88-92.

АННОТАЦИЯ

Бахчиванжи Л.А., Кищенко А.М. Обоснование стратегии воспроизводства основных средств аграрных предприятий

Обоснована стратегия расширенного воспроизводства основных средств в аграрных предприятиях на основе SWOT-анализа. Выявлена тенденция эффективности использования основных средств с использованием динамической полиномиальной модели. Построена многофакторная корреляционная модель эффективности использования основных средств. Выявлены наиболее влиятельные на эффективность использования основного капитала факторы. Осуществлено прогнозирование показателя капиталотдачи в аграрных предприятиях Беляевского района Одесской области.

Ключевые слова: *основные средства, стратегия воспроизводства основных средств, расширенное воспроизводство, амортизация основных средств.*

SUMMARY

Bakhchivanzhi L., Kishtshenko A. Substantiation of fixed assets reproduction strategy at agrarian enterprises

The strategy of expanded reproduction of fixed assets in agricultural enterprises based on SWOT-analysis is developed. The tendency of fixed assets use productivity on the base of a dynamic polynomial model is revealed. A multifactor correlation model of the fixed assets productivity is constructed. The most influential factors for the effectiveness of fixed capital use have been identified. The forecast of the fixed assets productivity index in agrarian enterprises of the Belyaevka district Odessa region is carried out.

Key words: *fixed assets, reproduction strategy of fixed assets, expanded reproduction, depreciation of fixed assets.*